

De houten fantasietoren uit 1985 van Ger Leegwater, met op de achtergrond het Nederlandse Kremlin, in Winkel.

Zelfgebouwd sprookje

Ze zijn een tikkeltje gek. Folliebouwers sparen geen postzegels, maar bouwen droomhuisjes en luchtkastelen. De DonderbergGroep vecht voor het behoud ervan — vaak gaat uiteindelijk de bulldozer eroverheen.

Door **Wil Thijssen**

Echt: Britten zijn naäpers. Allemaal. Chris Goedhart lacht. 'In Engeland zie je overal landgoederen met oosterse koepeltjes, Griekse tempels, Venetiaanse bruggetjes en nagebouwde nepruïnes die de indruk moeten wekken dat voorouders in een heus kasteel hebben gewoond.'

Geheel in de geest van naäpende Britse adel en grootindustriëlen, die in de 18de eeuw hun afgestudeerde zonen op een *Grand Tour* naar Italië stuurden om de daar heersende kunst af te kijken, is Goedhart bouwer van follies — opmerkelijke bouwwerken zonder functie. Goedharts tuin in Hoogwoud staat er vol mee. De rondleiding voert van Medusa's Tempel en een Byzantijnse kapel naar cascades die een Romeins bad omheinen. In de buitenvloer heeft hij een vuurgod gemozaïekt, naar voorbeeld van het hoofd van de vriend die hem op het idee bracht.

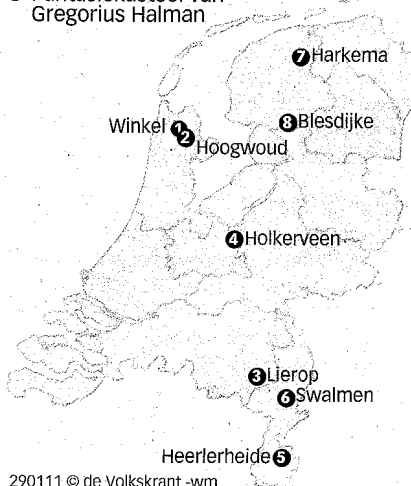
Het is vermaaksarchitectuur; follies worden bouwkundige dwaasheden genoemd. Je hebt er niks aan, maar ze zijn leuk om te bouwen en nog leuker om naar te kijken. 'Sommige mensen sparen postzegels, sommigen voetballen, ik bouw follies voor m'n plezier', zegt Goedhart.

Het kan nog gekker. Zo'n zes kilometer van het Noord-Hollandse Hoogwoud, langs de provinciale weg bij Winkel, heeft Ger Leegwater een fantasiebouwwerk neergezet, dat is geïnspireerd op de Pokrovkathedraal op het Rode Plein in Rusland. Metalen, uivorige koepels prijken op een ratjetoe aan barokke torens, Griekse zuilen en Middeleeuwse muren met geglazuurde tegelwanden en kantelen. De Russische variant draagt de bijnaam 'Suijkertaart', Leegwaters exemplaar zou je gerust een luchtkasteel kunnen noe-

'Je moet een tic hebben. Je realiseert je eigen spookje'

► Follies in Nederland

- 1 Het Nederlands Kremlin
- 2 De Italiaanse tuin
- 3 Zonnetempel
- 4 Fort Willem
- 5 Droomkasteel
- 6 Swalmvallei
- 7 Terpkerkje Harkema
- 8 Fantasiekasteel van Gregorius Halman

290111 © de Volkskrant -wm

men. Op een grote, stenen boog staat een ijzeren draak met drakendoder Sint Joris aan zijn zijde. Op de oprit wacht een levensgrote metalen engel op een vaste plek in het gebouw. Een monster buigt zijn kop om de hoek van een torentje, en zowaar, de reuzenschelp van Botticelli buigt over de binnenplaat.

Vriend en streekgenoot Frank Appel noemde Leegwaters bouwwerk ooit het Nederlandse Kremlin, en sindsdien draagt het officieel die naam. Diezelfde vriend heeft in zijn stolpboerderij aan de Koningspade in Hoogwoud overigens ook een folly aangebracht: de achtergevel ziet eruit alsof er een rode Britse dubbeldeksbus letterlijk naar binnen is gereden — alleen zijn kont steekt uit de muur. De voorkant van de bus, binnenshuis, dient als slaapkamer.

En, alsof het besméttelijk is, heeft wijlen Adriaan Donker even verderop aan diezelfde Koningspade de kapel herbouwd die graaf Floris de Vijfde er ooit neerzette om zijn gesneuvelde vader te herdenken. Zomaar, omdat Donker dat leuk vond. Als folly.

De Koningspade in Hoogwoud wordt in het boek *Follies* van Wim Meulenkamp dan ook de Via Triumphalis van de Nederlandse follybouw genoemd. Follies zijn uitingen van fantasie, vaak gemaakt van verzamelde sloopresten of bijzondere materialen, zoals gekleurde flessen, gestolde lava of walvisbeen. Ze hebben met elkaar gemeen dat ze veelal worden gedoopt door de gemeente waarin ze zijn neergezet. Er gaan vaak geen bouwtekeningen of vergunningen aan vooraf, veel makers bouwen een folly gewoon uit hun blote hoofd. 'Wij noemen het Kremlin kunst, want voor kunst heb je geen bouwvergunning nodig', grinnikt Leegwaters levenspartner Mientje.

in je achtertuin

BEZOEKEN

DE ITALIAANSE FOLLYTUIN van Chris Goedhart is op z'n mooist in de maanden mei tot september. Er worden rondleidingen gegeven op afspraak, aan groepen van minimaal vijf personen, voor 5 euro pp. Adres: Koningspade 37, 1718 MP Hoogwoud. Tel. 0224-541590. Let op: dit adres ligt ver buiten de bebouwde kom, een gps wijst de verkeerde kant op!

HET NEDERLANDSE KREMLIN is te bezoeken als het hek open staat, en dat is bijna dagelijks. Als Ger Leegwater geen tijd heeft, doet hij het hek dicht. Hij geeft rondleidingen door en langs zijn bouwwerken en vraagt een bijdrage van 3 euro voor materiaal- en onderhoudskosten. Adres: Limmerschouw 51, 1731 NJ Winkel. Tel: 022-4541598.

DE KAPEL VAN FLORIS V is te bezichtigen door bezoekers van de Museumboerderij West-Frisia. Die is geopend van juni tot half september, elke middelv. maandag. Kosten: 2 euro pp, kinderen tot 12 jaar gratis. Adres: Koningspade 31, 1718 MP Hoogwoud. Tel. 0226-351431 (b.g.g. 354229). www.museumboerderijwestfrisia.nl.

Een groot nadeel van dit onofficiële bouwkeuring is dat daardoor veel follies niet beschermd zijn, en dus een onzekere toekomst tegemoet gaan, waarschuwt Eric Denig, auteur van het naslagwerk *Fantastisch Erfgoed*, waarin de meest bedreigde follies in Nederland zijn gedocumenteerd. 'De prachtigste follies verdwijnen soms als de maker overlijdt, omdat de familie denkt: wat moeten we met die troep', legt hij uit. 'Dan gaat de bulldozer eroverheen.'

Denig is mede-oprichter van de DonderbergGroep, een groep particuliere donateurs die ijvert voor de inventari-

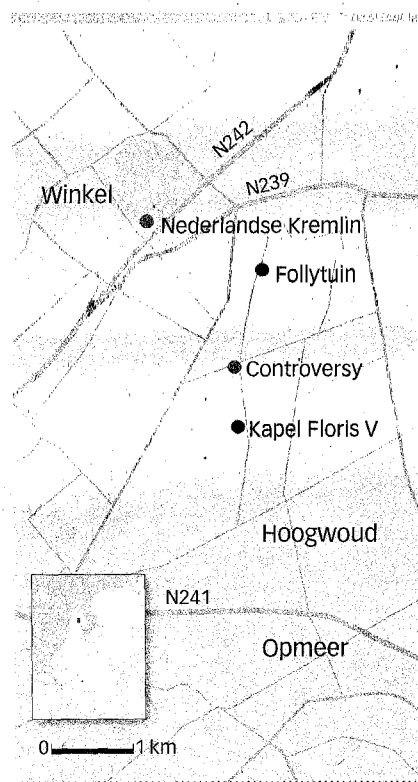
sering en het behoud van follies, tuinsieraden en vermaaksarchitectuur in de Benelux. Het is een zusterorganisatie van de Britse Folly Fellowship in Engeland, het Mekka van de folly-cultuur.

Alleen al in Nederland staan naar schatting zo'n vijfhonderd 'bouwkundige dwaasheden', wereldwijd zijn dat er enkele duizenden. Er zijn heel bekende russen, zoals het Palais Idéal in het Franse Hauterives, dat in 1969 tot historisch monument werd verklaard, het 'Junkerhaus' in het Duitse Lemgo of de 'Jealous Wall' in het Ierse Mullingar. Follies zijn vaak een smeltkroes van verschillende architectonische stijlen en tijdsbeelden. Naast de oude Griekse en Romeinse architectuur zijn Gaudi en Hundertwasser veelgebruikte voorbeelden.

'Je moet een tic hebben', lacht Chris Goedhart. 'Folly-bouwers zijn een beetje gek. Je realiseert je eigen sprookje.'

De bekendste Nederlandse follies zijn het Fantasiëkasteel van Gregorius Halman in het Friese Blesdijke, en Fort Willem in Holkerveen langs de snelweg Zwolle-Amersfoort. Willem Ham heeft in zijn fort rioolbuizen als kanonnen aangebracht en gericht op de stad Amersfoort. Ze symboliseren de verdediging tegen de oprukkende nieuwbouw en de overbebouwing in Nederland. 'Het fort is inmiddels helemaal ingebouwd', zegt Eric Denig. 'De stad Amersfoort heeft het aangekocht, maar ik geef het nog vijf jaar. Dan moet het vast wijken voor een oprit of doorgangsweg. Mooi en leuk moeten vaak wijken voor praktisch en functioneel. Dat is zie je overal en dat is de tragedie van veel follies.'

Meer informatie: De DonderbergGroep, telefoon 015-2148850 (secretariaat), donderberg.groep@wanadoo.nl.

Als dank Google

Echte
tuintuinsoftware
Ales onder één
dak voor de
professionele
tuintuiner
www.dsted.nl

bladluis?
TreeGuard: de
natuurlijke
oplossing tegen
luizen!
www.greenguard.nl

Rozen in uw tuin
Voorbeeldtuinen
en verkoop van
rozen en
clematissen
www.zeeuwserozen.nl

**"Ik Had
Psoriasis"**
Lees Hier Hoe
Psoriasis Verdwijnt
Als Sneeuw Voor
De Zon!
www.erduliac.com

groet
familie

De Volkskrant bedrijft onafhankelijke reisjournalistiek. De redactie van de bijlage en de internetsite is vrij in onderwerp-keuze en wijze van presentatie, zonder commerciële of andere inmenging. Reizen van verslaggevers kunnen (deels) bekostigd worden door derden, maar zonder toezeggingen over het resultaat.

OVERNACHTEN

Slapen in een folly

CONTROVERSY, de Bed & Breakfast van Frank en Irma Appel, is een bijzondere overnachtingsgelegenheid. Hun stolpboerderij (die zodanig is verbouwd dat er een Engelse dubbeldeksbus door de achtergevel naar binnen steekt) is omringd met trams, een vliegtuig, een treinstel en een ufo die op de vijver drijft. De vervoerscompartimenten zijn stijlvol ingericht als thematische hotelkamers, de ufo is een bibliotheek met boeken en dvd's.

Tarieven: 60 euro pppn voor een overnachting in een tram, 250 euro per 2 personen voor een overnachting in het treinstel, alles inclusief royaal ontbijt. Bij een verblijf van meerdere nachten geldt een gereduceerd tarief. Adres: Koningspade 36, 1718 MP Hoogwoud. Reserveren kan per mail (info@controversy.nl) of telefonisch: 0226-352693. www.controversy.nl.

DE FOLLY 'DE HEEREN' is een romantisch appartementje in de tuin rond Bed & Breakfast 'De Heerenhof' in Maastricht. De folly is gebouwd als tuinsieraad en te huur van 21 maart t/m 1 november voor minimaal 2 nachten, vanaf 95 euro voor 2 personen per nacht inclusief een uitgebreid ontbijt. De bijzondere tuin is zeker een bezoek waard, De Heerenhof noemt zich dan ook een Bed & Garden in plaats van Bed & Breakfast. Adres: Veldstraat 12a, 6227 SZ Maastricht, telefoon: 043-4084800. www.heerenhof.nl.

Het Romeinse bad in de Italiaanse Follytuin van Bob en Chris Goedhart in Hoogwoud.

Foto's Raymond Rutting / de Volkskrant